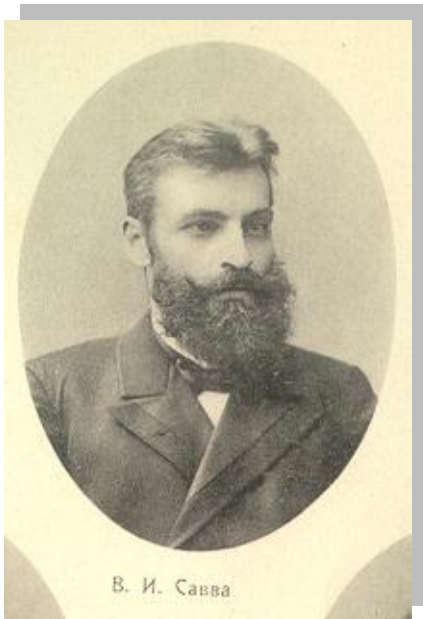

САВВА ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ

Савва Володимир Іванович (14.02.1865, м. Кишинів – близько 26.02. 1920, Харків) – український історик, викладач, громадський діяч. Професор Харківського університету. Статський радник (1900).

Народився у родині чиновника. Закінчив першу кишинівську гімназію (1884), потім історичне відділення Історико-філологічного інституту князя Безбородька в м. Ніжині (1888). По закінченні викладав історію в жіночій гімназії Оболенської в Харкові, з 1900 р. – також у Харківському інституті шляхетних панн. У 1892 р. склав магістерський іспит з російської історії. У 1902 р. захистив у Харкові магістерську дисертацію «Московские цари и византийские василевсы. К вопросу о влиянии Византии на образование идеи царской власти московских государей».

У 1895–1905 і 1909–1911 рр. – приват-доцент на кафедрі російської історії Харківського університету. У 1905–1909 рр. – професор Історико-філологічного інституту князя Безбородька. З 1912 по 1917 рр. виконував обов'язки екстраординарного професора на кафедрі російської історії Харківського університету. Викладав історію Московської держави на історико-філологічному факультеті, а також на курсах, організованих за сприяння науковців університету для робітників і ремісників Харкова (1900–1917) та курс «Русская история» у Харківському комерційному інституті.

Як професійний науковець В. І. Савва досліджував історію Московської держави і Російської імперії, а також Лівобережної та Слобідської України. Є автором близько 30 наукових праць.

Як багато сучасників-науковців Володимир Іванович, одночасно з науковою діяльністю, виконував значну громадську роботу. Однією з точок прикладання його творчих сил була Харківська громадська бібліотека (ХГБ). В. І. Савва брав участь у розширенні функцій ХГБ. Кандидат у члени Правління (з 15 грудня 1902 р.), член Правління (з грудня 1903 р.). У ХГБ Савва працював у відділі рукописів і автографів від часу його заснування, беручи участь у збиранні, описі та збереженні колекцій.

Спільно з А. П. Кадлубовським і В. Ю. Данилевичем В. І. Савва завідував архівом бібліотеки (1903). Окрім того, він увійшов до групи співробітників, на яку було покладено контакти з авторами, видавцями й установами стосовно безкоштовного надсилання книжок. Переглядав книги, що надсилалися книгарнями Дрейдера, Ситіна, «Новое время» та ін., складав списки книг для придбання. Також сприяв популяризації фонду в газеті «Харьковские губернские ведомости».

Після кількарічної перерви (історик працював у Ніжині), у грудні 1910 р. В. І. Савву знову обрали співробітником бібліотеки і кандидатом у члени Правління. До його обов'язків входило спостереження за поповненням каталогу. Професор В. І. Савва фігурує також у списках членів ХГБ другого десятиріччя ХХ ст.

Під час воєн і революцій вчений уникав активної політичної діяльності, однак зміни, що відбувалися, зокрема безглузде реформування університету, спонукали багатьох доти аполітичних науковців до співпраці з противниками більшовиків. В. І. Савва також брав деяку участь у заходах з підтримки Добровольчої армії.

Згідно з повідомленнями (без посилань) у деяких довідкових виданнях, більшовики розстріляли професора університету В. І. Савву. Проте джерел цієї інформації наразі не виявлено. Згідно з іншими публікаціями, В. І. Савва помер близько 26 лютого 1920 р.

В. І. Савва був членом Харківського історико-філологічного товариства (1890), Московського археологічного товариства (1906), Історичного товариства Нестора Літописця (1907), Історико-філологічного товариства при Інституті князя Безбородька в Ніжині (1907), учасником XII (1902), XIII (1905), XV (1911) археологічних з'їздів. Як член університетського Історико-філологічного товариства В. І. Савва брав участь у роботі педагогічного відділу та лекційного комітету при ньому (1895), що проводив наукові читання для освітян. Кавалер російських орденів Святої Анни II ступеня та Святого Станіслава II ступеня.

Праці

1. О времени и месте крещения русской великой княгини Ольги. Харьков, 1890.
2. К истории духоворцев Харьковской губернии. Харьков, 1893.
3. Путешествие антиохийского патриарха Макария в Россию в половине XVII в., описанное архидиаконом Павлом Алеппским // Киевская старина. 1899. Т. LXVI. С. 70–83.
4. Московские цари и византийские василевсы: к вопросу о влиянии Византии на образование идеи царской власти московских государей. Харьков, 1901.
5. Из Слободской-украинской старины конца XVIII в. Нежин, 1906.
6. Вновь открытые полемические сочинения XVII в. против еретиков. Санкт-Петербург, 1907.
7. Арзамасские и барминские будные станы: Приходо-расходные и сметные книги 1679 – 1680 гг. / подгот. к печати, предисл. В. И. Саввы. Москва, 1908.

8. К истории о вольнодумстве в гимназии высших наук кн. Безбородко. Харьков, 1908.
9. Сочинение против епископов XVIII века. Москва, 1909.
10. Заметки о Боярской думе в XVI в. Петроград. 1915.
11. О Посольском приказе в XVI в. Харьков. 1917.
12. Дьяки и подьячие Посольского Приказа в XVI веке. [Б. м.], 1983.

Джерела

1. Отзыв о диссертации прив.-доц. В. И. Саввы / П. Н. Буцинский // Зап. императ. Харьк. ун-та. 1903. Кн. 1, ч. офиц. С. 38–47. Рец. на кн.: Московские цари и византийские василевсы: к вопросу о влиянии Византии на образование идеи царской власти московских государей. Харьков, 1901.
2. Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905). Харьков, 2007. 45, 168, 390, XII с., 15 с. портр., 46 с.
3. Коваленко О. Б. Савва Володимир Іванович // Енциклопедія історії України: у 10 т. Т. 9: Прил–С. Київ, 2012. С. 414.
4. Кравченко В. В., Литвинова В. П. Изучение отечественной истории в Харьковском университете в дооктябрьский период (1805–1917) // Вестн. Харьк. ун-та. № 357: Историческая наука в Харьковском университете (к 185-летию ХГУ). Вып. 24. Харьков, 1991. С. 24–37.
5. Лосієвський І. Я. Відділ рідкісних видань і рукописів Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка: історія та сучасність // Колекції пам'яток писемності та друку у бібліотечних фондах України: проблеми формування, збереження, розкриття: матеріали наук.-практ. конф.,

присвяч. 100-річчю відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В.Г. Короленка. Харків, 2003. С. 22–38.

6. Отчет Харьковского коммерческого института за 1916–1917 учебный год // Известия Харьковского коммерческого института. 1918. № 1. С. 14–77.

7. Отчеты Харьковской общественной библиотеки за 17, 18, 20, 21, 25 – 28 годы ее существования.

8. Павлова Т. Г. Столетний юбилей историко-филологического факультета: взгляд из XXI столетия // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) Харьков, 2007. С. 5–45.

9. Савва Володимир Іванович (1865–1918) // Гранатович Л. В. Викладачі Ніжинської вищої школи: біобібліогр. покажч. Ч. 1: 1820–1920. Ніжин, 2001. С. 164–166.

10. Савва Володимир Іванович (1865–1920): [біогр. довідка] // Біобібліографічний словник учених Харківського університету. Т. 2: Історики (1905–1920, 1933–2000) рр. Харків, 2001. С. 94–96.

11. Савва Володимир Іванович (1865–1920): [біогр. довідка] // Історики Харківського університету: біобібліогр. довід. (1905–2013 рр.) Харків, 2013. С. 211–212.

12. Савва Владимир Иванович [автобиография] // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) Харьков, 2007. С. 344–345. Репринт. изд.: Харьков, 1908.

13. Танько О. І. «Зразкова і найбільш видатна» // Бібліотека в історичному просторі трьох епох. До 125-річчя Харківської державної

бібліотеки ім. В. Г. Короленка. Нариси. Ювілейне видання. Харків, 2011.
С. 36–59.

14. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за
200 років Харків, 2004. 750 с.

15. ЦДІАК України (Центр. держ. іст. архів України). Ф. № 2017
(Харківське історико-філологічне товариство, 1877–1919 рр).

Романовський Валерій Станіславович

Статтю створено 15.06.2017